

EUROOPA KOMISJON

PRESSITEADE

Brüssel, 10. juuli 2012

Erivajadustega lapsed ja puuetega täiskasvanud endiselt hariduses ebavõrdses olukorras

Euroopa Komisjoni täna avaldatud aruandest selgub, et vaatamata liikmesriikide võetud kohustusele edendada kaasavat haridust, on hariduslike erivajadustega lapsed ja puuetega täiskasvanud endiselt halvemas olukorras. Paljud paigutatakse erikoolidesse, samas kui need, kes käivad tavakoolis, ei saa sageli piisavat tuge. Aruandes kutsutakse liikmesriike üles tugevdama oma jõupingutusi, et töötada välja kaasamisvõimeline haridussüsteem ja kõrvaldada takistused, mis ei lase haavatavamatel rühmadel hariduses, koolituses ja tööhõives edukalt osaleda.

„Meil tuleb rohkem pingutada, et kehtestada piisavalt finantseeritud kaasav hariduspoliitika, kui me tahame hariduslike erivajadustega laste ja puuetega täiskasvanute elu paremaks muuta. On aeg võetud kohustused täita. Kaasav haridus ei ole vabatahtlik lisateenus, vaid põhivajadus. Meil tuleb tuua ühiskonna kõige nõrgemad oma tegevuse keskmesse, sest ainult niiviisi saame teha kõigi elu paremaks,“ rääkis Euroopa Komisjoni hariduse, kultuuri, mitmekeelsuse ja noorte volinik Androulla Vassiliou.

Ligikaudu 45 miljonil tööealisel ELi kodanikul on mõni puue ja 15 miljonit last on hariduslike erivajadustega. Aruandest selgub, et mõnel juhul on nad jäetud ilma igasugustest haridus- ja töövõimalustest. Hariduslike erivajadustega lapsed lõpetavad sageli kooli väga madala kvalifikatsiooniga või üldse ilma kvalifikatsioonita, ning nad suunatakse erikoolitusele, mis mõnel juhul mitte ei suurenda, vaid lausa kahjustab nende töö saamise väljavaateid. Puute ja hariduslike erivajadustega inimesed on palju suurema tõenäosusega töötud või majanduslikult mitteaktiivsed ning isegi need, kes on tööturul suhteliselt edukad, teenivad sageli vähem kui puueteta inimesed, selgub aruandest.

Kõikides liikmesriikides on erikoolides ülesindatud vaesuses elavad lapsed (eelkõige poisid), kes pärinevad romade ja rahvusvähemuste hulgast või sotsiaalmajanduslikult ebasoodsamas olukorras olevatest ühiskonnagruppidest. Aruandes püstitatakse küsimus, kas mitte eriharidussüsteemid ei suurenda juba niigi ühiskondlikult marginaliseeritud õpilaste isoleeritust, vähendades nende võimalusi edaspidises elus, selle asemel et neile uusi võimalusi avada. Uuringutest ilmneb, et niisugused lapsed võiksid käia tavakoolis, kui panustataks rohkem nende keeleoskuse arendamisse ja suhtutaks tundlikumalt kultuurierinevustesse.

Samuti tuuakse aruandes välja liikmesriikidevahelised suured erinevused selles, kuidas lapse erivajadused kindlaks tehakse, ning ka selles, kas nad pannakse tava- või erikooli. Näiteks Flandrias (Belgia) käib erikoolis 5,2 % erivajadustega lastest, Itaalias aga ainult 0,01 %. Aruande kohaselt tuleb teha rohkem tööd, et ühtlustada definitsioone ja parandada andmete kogumist, mis võimaldaks riikidel oma tegutsemisviise paremini võrrelda ja üksteise kogemustest õppida.

Taust

Aruande „Education and Disability/Special Needs - policies and practices in education, training and employment for students with disabilities and special educational needs in the EU” (Haridus, puue ja erivajadused: haridus-, koolitus- ja tööhõivepoliitika ja -praktika ELi puuetega ja hariduslike erivajadustega õppijate jaoks) koostas Euroopa Komisjoni jaoks ühiskonnateaduste, hariduse ja koolituse sõltumatu eksperdivõrk (NESSE).

Aruande muud olulisemad järeldused

- Sügava puudega õpilasi on küll raske kaasata tavapärasesse õpikeskkonda ja eraldiõpe võib nende jaoks olla parem lahendus, aga üha enam on tõendeid, et väga suurt hulka puuete või hariduslike erivajadustega õpilasi saab integreerida tavaharidusse ning et kvaliteetne kaasav haridus on hea haridus *kõikide* õpilaste jaoks.
- Kaasamisvõimelisema haridussüsteemi poole liikumine on küll äärmiselt oluline, kuid mitte kõikjal ei ole õpetajakoolituses ja õpetajate täiendõppes arvestatud kaasamist.
- Et kaasamine ka tegelikkuses toimiks, on peale õpetajate oluline roll ka tugi- ja abiõpetajatel.
- Mõnes Euroopa riigis on õppekavad standarditud ja jäigad, mis muudab puuetega laste kaasamise raskeks. Ka klassikursuse kordama jätmise õõnestab kaasamise põhimõtteid.
- Puuetega inimesed jõuavad väiksema tõenäosusega kõrgkooli kui puueteta inimesed.
- Kõrghariduse omandanud puuetega inimesed on tööturul ikkagi halvemas seisus, ent nad leiavad tööd palju suurema tõenäosusega kui vähem kvalifitseeritud puuetega inimesed.
- Euroopa tasandil ei ole võrdlusandmeid selle kohta, kui palju on kõrgkoolides puuetega tudengeid, mis laadi on nende puuded ja milliseid tulemusi nad saavutavad.
- Puuduvad ajakohased usaldusväärsed andmed selle kohta, kui palju puuetega inimesi on ELi eri liikmesriikides tööga hõivatud.
- Invaliidsushüvitised leevendavad vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riski, kuid praeguse üleeuroopalise riiklike kulutuste kärpimise käigus võidakse neid hüvitisi vähendada.
- Turvaline paindlikkus võib aidata puuetega inimestel töötada osalise tööajaga, ilma et nad kaotaksid kogu hüvitise.
- Euroopa riigid on puuetega inimeste poliitika ja tööhõivepoliitika osas üksteisele lähenemas: enamik riike kehtestab sarnaseid tööhõivet toetavaid meetmeid. Ometigi on tööhõive toetamise ja kutserehabilitatsiooni programmid väga erinevad selle poolest, kui tulemuslikult suudavad nad puuetega inimesi tööturule tuua või aidata neil tööl püsida, kui neil töötamise ajal tekib puue.

EL on juba käivitanud mitu algatust eripedagoogika tugevdamiseks

- ELi [hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegiline raamistik \(„ET 2020“\)](#) õhutab liikmesriike looma võimalusi kõikide õppijate, sealhulgas erivajadustega õppijate kaasamiseks. Seda sõnumit võimendati ka [nõukogu 2010. aasta maikuu järeldustes hariduse ja koolituse sotsiaalse mõõtme kohta](#).
- 2012. aasta viimases kvartalis avaldab komisjon töödokumendi võrdsete võimaluste kohta hariduses ja koolituses. Selles sisaldub ka peatükk kaasava hariduse kohta, kus tuuakse näiteid eduka poliitika ja hea tava kohta.
- Euroopa Komisjon toetab rahaliselt [Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuuri](#). Agentuuri töö suurendab teadmisi kaasavast haridusest ja edendab riikidevahelist koostööd ja teadmiste vahetamist selles valdkonnas.

Lisateave

[Täielik aruanne](#)

Euroopa Komisjon: [haridus ja koolitus](#)

[Androulla Vassiliou veebisait](#)

Androulla Vassiliou Twitteris: [@VassiliouEU](#)

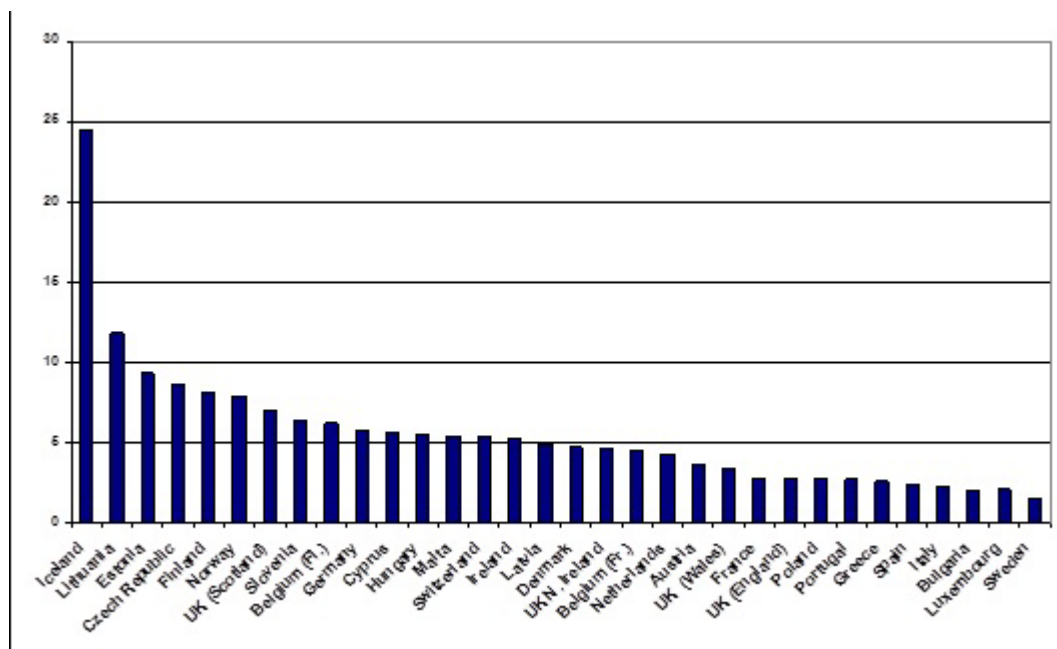
Kohustuslikus hariduses osalevate õpilaste arv ning erikoolidesse ja -klassidesse eraldatud õpilaste protsent

Riik	Kohustuslikus hariduses osalevaid õpilasi	HEV õpilaste protsent õpilaste koguarvust	Erikoolide õpilaste protsent õpilaste koguarvust	Eriklasside protsent koguarvust	Õpilaste
Austria	802 519	28 525 (3,5%)	11 787 (1,5%)	965 (0,1%)	
Belgia (flaamik.)	871 920	54 336 (6,2%)	46 091 (5,2%)	0	
Belgia (prantsusk.)	687 137	30 993 (4,5%)	30 773 (4,4%)	0	
Bulgaaria	693 270	14 083 (2,0%)	8 119 (1,1%)	391 (0,05%)	
Küpros	97 938	5 445 (5,5%)	293 (0,3%)	583 (0,6%)	
Tšehhi Vabariik	836 372	71 879 (8,6%)	30 092 (3,6%)	7 026 (0,8%)	
Taani	719 144	33 733 (4,6%)	12 757 (1,8%)	18 986 (2,6%)	
Eesti	112 738	10 435 (9,2%)	3 782 (3,0%)	1 459 (1,3%)	
Soome	559 379	45 493 (8,1%)	6 782 (1,2%)	14 574 (2,6%)	
Prantsusmaa	12 542 100	356 803 (2,8%)	75 504 (0,6%)	161 351 (1,3%)	
Saksamaa	8 236 221	479 741 (5,8%)	399 229 (4,8%)	0	
Kreeka	1 146 298	29 954 (2,6%)	7 483 (0,6%)	22 471 (2,0%)	
Ungari	1 275 365	70 747 (5,5%)	33 014 (2,6%)	0	
Island	43 511	10 650 (24,0%)	143 (0,3%)	348 (0,8%)	
Iirimaa	649 166	33 908 (5,2%)	4 976 (0,8%)	2 380 (0,4%)	
Itaalia	7 326 567	170 696 (2,3%)	693 (0,01%)	0	
Läti	185 032	9 057 (4,8%)	6 363 (3,4%)	1 175 (0,6%)	
Leedu	440 504	51 881 (11,7%)	4 253 (1,0%)	855 (0,2%)	
Luksemburg	64 337	1 374 (2,2%)	663 (1,0%)	0	
Malta	48 594	2 645 (5,4%)	137 (0,3%)	13 (0,03%)	
Madalmaad	2 411 194	103 821 (4,3%)	64 425 (2,7%)	0	
Norra	615 883	48 802 (8,0%)	1 929 (0,3%)	5 321 (0,9%)	
Poola	4 511 123	127 954 (2,8%)	59 880 (1,3%)	0	
Portugal	1 331 050	35 894 (2,7%)	2 660 (0,2%)	2 115 (0,2%)	
Sloveenia	162 902	10 504 (2,7%)	2 829 (1,7%)	400 (0,24%)	
Hispaania	4 437 258	104 343 (2,35%)	17 400 (0,4%)	0	
Rootsi	906 189	13 777 (1,5%)	516 (0,06%)	13 261 (1,5%)	
Šveits	777 394	41 645 (5,4%)	16 223 (2,1%)	25 422 (3,3%)	
Ühendkuningriik (Inglismaa)	8 033 690	225 920* (2,8%)	96 130 (1,2%)	16 190 (0,2%)	
Ühendkuningriik (Šotimaa)	647 923	45 357 (7,0%)	6 659 (1,0%)	1 481 (0,2%)	
Ühendkuningriik (Wales)	377 503	12 895 (3,4%)	3 070 (0,8%)	2 843 (0,7%)	

* Inglismaa andmed hõlmavad ainult õpilasi, kelle erivajaduste kohta on olemas vastav avaldus.

Allikas: Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuur, riikide andmed 2010

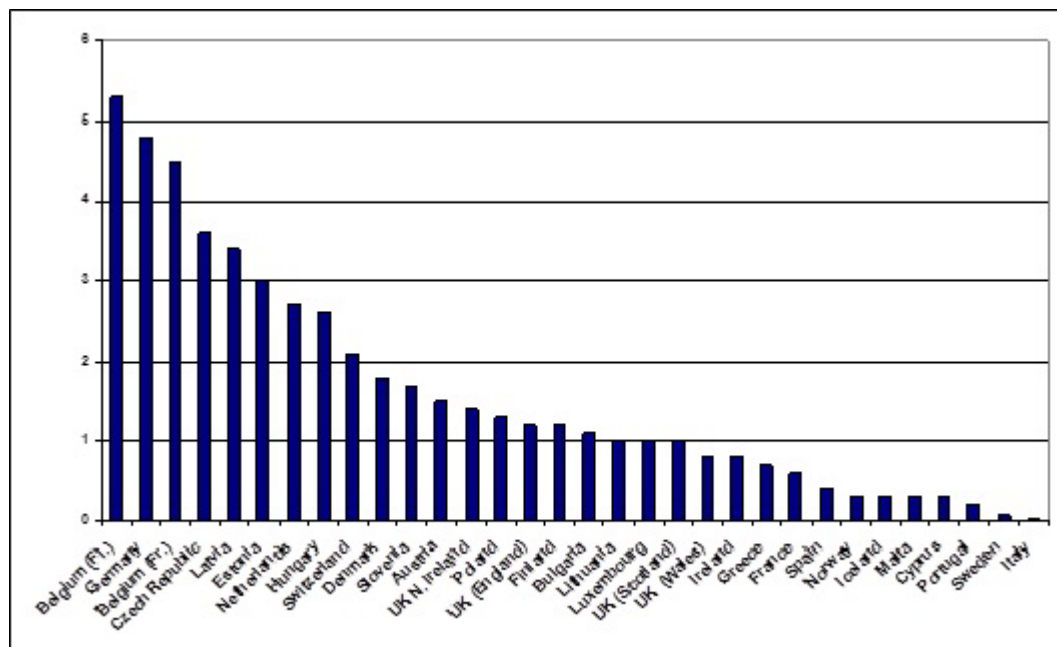
Hariduslike erivajadustega õpilaste protsent õpilaste koguarvust

Allikas: Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuur, riikide andmed 2010

Märkus: Bulgaaria ja Itaalia andmed on tuletatud Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuuri 2008. aasta riikide andmetest, sest 2010. aasta väljaandes ei ole neid lisatud.

Erikoolide ja -klasside õpilaste protsent õpilaste koguarvust

Allikas: Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuur, riikide andmed 2010

Märkus: Bulgaaria ja Itaalia andmed on tuletatud Euroopa Eripedagoogika Arendamise Agentuuri 2008. aasta riikide andmetest, sest 2010. aasta väljaandes ei ole neid lisatud.

Kontaktisikud:

[Dennis Abbott](#) (+32 2 295 92 58); Twitter: [@DennisAbbott](#)

[Dina Avraam](#) (+32 2 295 96 67)